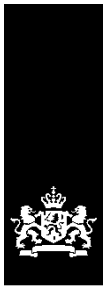

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

FACTSHEET MELDINGEN VERTROUWENSINSPECTEURS OVER DE SECTOREN PO, VO, SO, MBO en HO OVER SCHOOLJAAR 2017-2018.

1 Inleiding

Sinds 1987 zijn er bij de Inspectie van het Onderwijs vertrouwensinspecteurs werkzaam. Ouders, leerlingen, docenten, directies en besturen, maar ook vertrouwenspersonen kunnen de vertrouwensinspecteur (VI) raadplegen wanneer zich in of rond de school problemen voordoen op het gebied van:

- seksuele intimidatie en seksueel misbruik (zedenmisdrijven)
- psychisch en fysiek geweld
- discriminatie en radicalisering

Besturen moeten meldingen van seksueel misbruik, conform de overlegplicht, voorleggen aan de vertrouwensinspecteur. Deze zal luisteren, informeren en zo nodig adviseren. Als de vertrouwensinspecteur, al dan niet samen met het schoolbestuur concludeert dat er sprake is van een redelijk vermoeden van een zedenmisdrijf[1], dan is het schoolbestuur verplicht hiervan direct aangifte te doen bij de politie. De vertrouwensinspecteur ziet er op toe dat dit ook daadwerkelijk gebeurt.

Waar nodig kan de vertrouwensinspecteur adviseren in het traject naar het indienen van een formele klacht of het doen van aangifte. In deze factsheet worden opvallende bevindingen of trends benoemd. Verder wordt per sector een overzicht gegeven van het aantal meldingen en de aard daarvan. Tot slot wordt uiteengezet in welke gevallen er sprake is van een meld-, overleg- of aangifteplicht.

Totaal aantal meldingen bij de VI over de afgelopen drie schooljaren:

Tabel 1: Aantal VI meldingen[2] over alle onderwijssectoren over de periode 2015/2016 – 2017/2018

Meldingen Schooljaar	Seksueel misbruik	Waarvan door met taken belaste personen	Seksuele intimidatie	Waarvan door met taken belaste personen	Psychisch geweld	Fysiek geweld	Discriminatie	Radicalisering	Overig	Totaal
2015/2016	102	48 (47,1%)	235	78 (33,3%)	979	569	28	5	44	**1962**
2016/2017	106	56 (52,8%)	247	95 (38,5%)	1044 (576 =55,2% pesten)	554	28	3	78	**2074**
2017/2018	134	64 (47,8%)	203	99 (48,8%)	898 (497 =55,3% pesten)	555	57	4	86	**1937**

[1] Door een met taken belast persoon jegens een minderjarige leerling van de school.

[2] Dit is een melding in een van de VI categorieën: seksueel misbruik, seksuele intimidatie, psychisch of fysiek geweld, discriminatie of radicalisering. Niet VI meldingen en meldingen kinderopvang hebben we niet meegenomen. De categorie overig staat voor een melding bij de vertrouwensinspecteur die een 'echte VI' melding is, maar die niet direct onder een van de categorieën valt. Denk aan bv een overleg met/melding van een vertrouwensarts.

2 Trends

Minder meldingen bij de vertrouwensinspecteurs, stijging aantal meldingen seksueel misbruik
In het schooljaar 2017/2018 jaar zien we een daling van circa 6 procent van het aantal meldingen bij de vertrouwensinspecteurs, tot 1.937[3]. Een deel van de daling is te verklaren door het feit dat de procedure is gewijzigd met betrekking tot thuiszitters. Deze taak is nu bij de samenwerkingsverbanden belegd.
Evenals in de vorige jaren zien we dat de complexiteit, intensiteit en urgentie van de meldingen toeneemt. Complexe meldingen bij de vertrouwensinspecteur doen zich vaak voor in combinatie met een in een eerder stadium niet goed opgeloste of gecommuniceerde melding door of over de school. Net als vorig schooljaar betreft bijna zes van de tien meldingen het primair onderwijs (po).

In alle sectoren, met uitzondering van het speciaal onderwijs (so) zien we een stijging van het aantal meldingen seksueel misbruik. In het eerste rapport van de vertrouwensinspecteurs (1989) werd over 99 ongewenste intimiteiten gerapporteerd, 23 van deze klachten hadden betrekking op gebeurtenissen van vóór 1985. Sinds 2002 publiceert de inspectie van het onderwijs met enige regelmaat het aantal en de categorie van de meldingen. In deze afgelopen 18 jaar is twee maal, in 2003 en 2005, het aantal meldingen seksueel misbruik hoger dan in dit rapportagejaar. In 2005 was het aantal meldingen seksueel misbruik het hoogst, we rapporteerden toen 164 meldingen. Het lukt niet om het aantal meldingen seksueel misbruik terug te dringen.
Bij de meldingen seksueel misbruik zien we dat in bijna de helft van de gevallen de beschuldigde een met taken belast persoon van de school is, zoals een leerkracht of een lid van het niet-onderwijzend personeel. Hoewel het relatieve aantal beschuldigde met taken belaste personen gedaald is, zien we dat het absolute aantal gestegen is. Dit is in combinatie met het stijgend aantal meldingen seksueel misbruik een zorgelijke ontwikkeling.

Wettelijk[4] zijn schoolbesturen en scholen verplicht om te zorgen voor sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen. De inspectie vindt het belangrijk dat kinderen en jongeren kunnen leven én leren in een veilige omgeving zonder seksueel en/of ander geweld. In 2017 heeft de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel geweld tegen kinderen in haar rapport[5]: '*Effectief preventief. Het voorkomen van seksueel geweld door seksuele en relationele vorming in het onderwijs'* aandacht gevraagd voor effectieve interventies in het onderwijs die seksueel geweld voorkomen. Het gaat dan onder meer om de wijze waarop scholen aandacht besteden aan seksualiteit, waaronder seksuele weerbaarheid. De inspectie roept scholen daarnaast op om werk te maken van gedragscodes voor hun leraren, onderwijs ondersteunend personeel, vrijwilligers (zoals hulpouders) en leerlingen. Om ongewenst grensoverschrijdend (seksueel) gedrag door personeelsleden ("met taken belaste personen") te signaleren en daarmee mogelijk te voorkomen roepen wij besturen op om voor aanstelling referenties na te trekken en de verklaring omtrent het gedrag (VOG) van het personeel regelmatig te vernieuwen. Immers een VOG heeft geen geldigheidsduur. Na afgifte is het aan het bestuur om personeelsleden periodiek een nieuwe VOG te laten aanvragen.

Seksueel geweld tegen kinderen/jongeren
De afgelopen jaren is door meerdere organisaties, waaronder door de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen, aandacht gevraagd voor kinderen die slachtoffer zijn van seksueel geweld.
In het afgelopen schooljaar registreerden de vertrouwensinspecteurs, net als de twee eerdere schooljaren, iets minder dan een op de vijf meldingen onder het begrip 'seksueel

[3] Onder een melding verstaan we een nieuw dossier dat de vertrouwensinspecteur opent. In één melding kunnen meerdere contacten en contactmomenten zitten en ook meerdere meldingen/dossiers.

[4] Wet van 4 juni 2015 tot wijziging van enige onderwijswetten in verband met het invoeren van de verplichting voor scholen zorg te dragen voor de veiligheid op school.

[5] Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2017). *Effectief preventief. Het voorkomen van seksueel geweld door seksuele en relationele vorming in het onderwijs*. Den Haag: Nationaal Rapporteur.

geweld'. Bij seksueel geweld kan het gaan om seksueel misbruik (een misdrijf tegen de zeden), of om seksuele intimidatie.
In de rapportage van vorig jaar zijn we nagegaan of we een effect konden waarnemen van #MeToo. Wie deze hashtag plaatste gaf daarmee aan met seksueel geweld (seksueel misbruik (SM) of seksuele intimidatie (SI)) te maken hebben gehad. Wij constateerden toen dat we geen toename zagen van het aantal meldingen SM en SI. Maar we weten niet hoeveel meldingen seksueel geweld (SM én SI) we in deze periode hadden geregistreerd zónder de #MeToo beweging. Ook dit schooljaar hebben we ervaren dat slachtoffers van zedenzaken van soms jaren geleden pas nu in staat waren hun verhaal bij de VI te doen.

Seksueel Misbruik
Seksueel misbruik (SM) gaat over (een vermoeden van) een zedendelict zoals vastgelegd in het Wetboek van Strafrecht. Dan gaat het bijvoorbeeld om verkrachting, aanranding of ontucht met misbruik van gezag.
Het afgelopen schooljaar zijn 134 meldingen over seksueel misbruik over alle sectoren binnengekomen. Dit is een forse stijging ten opzichte van eerdere schooljaren en het hoogste aantal sinds 2005, toen we 164 meldingen rapporteerden. De stijging zien we in alle sectoren, met uitzondering van het so.

Binnen de categorie seksueel misbruik ontvingen de vertrouwensinspecteurs de meeste meldingen over:

- aanranding;
- ongewenste hinderlijke aanrakingen, gevolgd door
- ontucht met misbruik gezag of een ongewenste relatie tussen een leraar en een leerling.

Wat opvalt is dat 'ongewenste hinderlijke aanrakingen' in het po relatief vaak voorkomt en 'aanranding' in het vo.
Bij 'ontucht met misbruik gezag' gaat het om een ontuchtige handeling waarbij een met taken belast persoon ervan werd beticht misbruik te maken van zijn gezagsverhouding. In iets minder dan de helft van het aantal meldingen gaat bij seksueel misbruik de klacht over een leraar of een andere zogeheten met taken belast persoon. Het absolute aantal beschuldigde met taken belaste personen is gestegen.
Voor zover bij de vertrouwensinspecteurs bekend, gaat bij iets meer dan een op de drie van deze meldingen een van de betrokkenen (bevoegd gezag, ouders of de leerling zelf) over tot een aangifte.

Seksuele Intimidatie
Bij seksuele intimidatie gaat het om ongewenste, seksueel getinte aandacht die tot uiting komt in verbaal en/of non-verbaal en/of digitaal (ook via sociale media) en/of fysiek gedrag. Bij seksuele intimidatie gaat het niet om de intentie van de beschuldigde, maar om hoe de ontvanger het ervaart. Immers opmerkingen en gebaren kunnen als vervelend, onveilig en/of bedreigend worden ervaren en de waardigheid van de ontvanger aantasten.

Het afgelopen schooljaar zijn 203 meldingen over seksuele intimidatie over alle sectoren binnengekomen. Bij alle sectoren zien we een daling, bij ho een stijging. Gezien het geringe aantal meldingen kunnen we over deze sector geen conclusie trekken.

Bij seksuele intimidatie gaat het in ruim een op de drie meldingen over ongewenste hinderlijke aanrakingen. Hieronder worden onder meer fysieke contacten verstaan die een grens bij het slachtoffer overschrijdt en als hinderlijk of kwetsend worden ervaren. Andere vaker voorkomende meldingen gaan over ongewenst gedrag via de sociale media en over ongewenst non verbaal gedrag. Over alle sectoren zien we in het vo relatief veel meldingen over ongewenst gedrag via de sociale media.

Bij de meldingen seksuele intimidatie is in bijna de helft van de meldingen de beschuldigde een met taken belast persoon. Dit is voor het tweede jaar op rij een stijging.
Bij seksuele intimidatie zien we veel minder vaak dan bij seksueel misbruik dat door een van de betrokken partijen tot aangifte wordt overgegaan, namelijk in 9 procent van de gevallen.

Andere vormen van geweld
Naast meldingen over seksueel geweld behandelen de vertrouwensinspecteurs ook meldingen over psychisch en fysiek geweld. Dit jaar zien we een daling van het aantal

meldingen psychisch geweld. We zijn over deze cijfers voorzichtig positief, maar het relatieve aandeel pesten binnen de categorie psychisch geweld blijft hoog. Voorts zien wij dat ouders met name bij psychisch en fysiek geweld, maar ook bij klachten over seksueel geweld, vastlopen in de klachtenprocedures bij de school/instelling en het gevoel hebben niet serieus genomen te worden in hun klacht. Dit betekent dat dit soort meldingen zich kunnen ontwikkelen naar complexe klachten die uiteindelijk bij een onafhankelijke (landelijke) klachtencommissie belanden.
Daarnaast constateren we dat ouders moeilijk klachtenprocedures kunnen vinden of de procedures zijn op een te hoog abstractieniveau geschreven. Ook zijn de procedures niet altijd transparant. Dit alles bemoeilijkt eveneens de toegang tot de klachtenprocedure. Tegelijkertijd constateren wij dat in die gevallen waar besturen wel investeren in een goede klachtafhandeling, ouders ons veel vaker melden dat een melding naar tevredenheid is afgesloten.

Psychisch geweld
De meeste meldingen in deze rubriek gaan, zoals gemeld, over vaak ernstige vormen van langdurig pesten. Na pesten registreerden wij relatief vaak meldingen over verbale beledigingen en over leerlingen die zich genegeerd en/of in de steek gelaten (verlaten) voelen. Onder dit begrip worden vaak meldingen genoteerd van leerlingen en ouders die zich niet gezien en gehoord voelen in hun klacht of melding door de school. Het hebben van (externe) vertrouwenspersonen die laagdrempelig te bereiken zijn, is voor kinderen/jongeren heel belangrijk. In het rapport van de Kinderombudsman ‘Als je het ons vraagt’ (2018) wordt hier aandacht voor gevraagd.

Fysiek geweld
Bij het po en mbo zien we een lichte stijging van het aantal meldingen fysiek geweld. Evenals de vorige jaren krijgen we vooral veel meldingen over mishandeling binnen, bijna drie op de tien meldingen fysiek geweld gaan hier over. Het gaat dan bijvoorbeeld om een vechtpartij op het schoolplein met (soms) ernstige gevolgen. Gevolgd door ongewenste hinderlijke aanrakingen en pesten in combinatie met fysiek geweld.

Meldingen discriminatie en radicalisering
Het aantal meldingen discriminatie is ten opzichte van het vorige schooljaar fors gestegen, met name in het po. Vooral het aantal meldingen rond discriminatie op grond van een migratieachtergrond is flink gestegen (van circa 60 procent vorig jaar naar 74 procent dit jaar). We hebben relatief minder meldingen van discriminatie op grond van geloof binnengekregen. De vertrouwensinspecteurs hebben in totaal vier meldingen over radicalisering ontvangen, de meeste gerelateerd aan zorgen van scholen over radicaliserende leerlingen.

Signalen naar de inspecteurs
Als de VI vindt dat de inspecteur van de school/instelling geïnformeerd zou moeten worden over een melding omdat mogelijk de veiligheid en/of de kwaliteit van de school/instelling in het geding is dan zal zij, na overleg en toestemming van melder, de inspecteur op de hoogte stellen van de aard van de melding die aan haar gedaan is. In 2017/2018 zijn 295 van dit soort signalen naar de betrokken toezichtteams verzonden. Veruit de meeste signalen gaan over veiligheid. De meeste signalen worden door de VI afgegeven aan de sector po. Het aantal afgegeven signalen is lager dan in het vorige rapportagejaar. De belangrijkste verklaring hiervoor is dat de (vertrouwens)inspectie definitief gestopt is met het behandelen van signalen over thuiszittende leerlingen omdat deze taak bij de samenwerkingsverbanden is belegd.
In dit rapportagejaar zijn 8 signalen afgegeven aan de contactinspecteurs van de samenwerkingsverbanden, als naar mening van de VI de inspectie vanuit een van haar verantwoordelijkheden (zorgplicht ononderbroken ontwikkeling, zorgplicht passend onderwijs, zorgplicht veiligheid of schorsing en verwijdering) in actie zou moeten komen.

3 Meldingen Primair Onderwijs

Meldingen Schooljaar	Seksueel misbruik	Waarvan met taken belaste personen	Seksuele intimidatie	Waarvan met taken belaste personen	Psychisch geweld*	Fysiek geweld	Discriminatie	Radicalisering	overig	Totaal:
2015/2016	26	15 (57,7%)	105	26 (24,8%)	569 (57,0%)	342	17	2	25	**1086**
2016/2017	30	17 (56,7%)	108	23 (21,3%)	652 (56,0%)	364	24	2	36	**1216**
2017/2018	43	21 (48,8%)	83	29 (34,9%)	550 (59,5%)	375	33	1	30	**1115**

Tabel 2: Totaal aantal meldingen vertrouwensinspectie voor het primair onderwijs in de periode 2015/2016–2017/2018[6].
*tussen haakjes het percentage pesten ten opzichte van alle meldingen psychisch geweld. Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2018.

In 2017/2018 is het aantal meldingen seksueel misbruik in de sector primair onderwijs (po) behoorlijk toegenomen ten opzichte van de twee vorige schooljaren. Ook zien we een duidelijke stijging van het aantal meldingen discriminatie. Het aantal meldingen fysiek geweld is licht toegenomen, terwijl het aantal meldingen psychische geweld behoorlijk is gedaald.

Seksueel geweld
Bij seksueel misbruik gaan de meeste meldingen, bijna vier op de tien, over (mogelijk strafbare) ongewenste hinderlijke aanrakingen. Hierbij moet gedacht worden aan ongewenste handelingen met een (mogelijk) seksuele intentie. Gevolgd door gemeenschap met een kind jonger dan 12 en aanranding. In een op de drie meldingen gaat een van de partijen, bevoegd gezag en/of ouders, over tot aangifte. Bij deze meldingen zien we dat in bijna de helft van de gevallen de beschuldigde een met taken belast persoon van de school is, zoals een leerkracht of een lid van het niet-onderwijzend personeel. Hoewel het relatieve aantal beschuldigde met taken belaste personen gedaald is, zien we dat het absolute aantal gestegen is. Wij vinden dit in combinatie met het stijgend aantal meldingen seksueel misbruik een verontrustende ontwikkeling.

Ook bij seksuele intimidatie zien we een vergelijkbaar hoog aantal meldingen, vier van de tien, in de categorie ongewenste (niet strafbare) hinderlijke aanrakingen, gevolgd door andere vormen van grensoverschrijdend gedrag. Bij deze meldingen kan het overigens ook gaan om grensoverschrijdend (seksueel) gedrag tussen (jonge) kinderen onderling in of rond de school. Bij de meldingen seksuele intimidatie constateren we dat in een van de drie meldingen de beschuldigde een met taken belast persoon is. Zowel het absolute aantal beschuldigde met taken belaste personen als het relatieve aantal, is ten opzichte van de twee vorige schooljaren gestegen.

Andere vormen van geweld
Het aantal meldingen psychisch geweld is ten opzichte van vorig schooljaar gedaald. Wel blijft het aandeel van meldingen rond pesten onveranderd hoog. Bij fysiek geweld zien we voor het tweede jaar op rij een toename van het aantal meldingen. Evenals vorig jaar gaan de meeste meldingen over een (ernstige) vorm van mishandeling. Uit de contacten met melders destilleren wij het beeld dat soms langdurige gevallen rond pesten die door de school niet goed opgelost zijn, kunnen uitmonden in fysiek geweld, zoals vechtpartijen. Daarbij zijn soms ook ouders betrokken. Tot slot valt het op dat het aantal meldingen discriminatie fors is toegenomen. Net als vorig jaar blijkt dit meestal samen te hangen met migratieachtergrond.

3 Exclusief meldingen Kinderopvang

4 Meldingen Voortgezet Onderwijs

Meldingen Schooljaar	Seksueel misbruik	Waarvan met taken belaste personen	Seksuele intimidatie	Waarvan met taken belast personen	Psychisch geweld*	Fysiek geweld	Discriminatie	Radicalisering	overig	Totaal:
2015/2016	51	23 (45,1%)	107	44 (41,1%)	321 (53%)	153	8	1	14	**655**
2016/2017	49	26 (53,1%)	100	57 (57%)	286 (58%)	119	17	0	31	**602**
2017/2018	60	27 (45%)	86	50 (58,1%)	266 (50%)	108	17	2	24	**563**

Tabel 3: Totaal aantal meldingen vertrouwensinspectie voor het voortgezet onderwijs in de periode 2015/2016–2017/2018.
*tussen haakjes het percentage pesten ten opzichte van alle meldingen psychisch geweld. Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2018

In 2017/2018 is het aantal meldingen seksueel misbruik in de sector voortgezet onderwijs (vo) behoorlijk toegenomen ten opzichte van de twee vorige schooljaren. Het aantal meldingen in de categorieën seksuele intimidatie, psychisch en fysiek geweld is afgenomen.

Seksueel geweld
Bij seksueel misbruik gaan de meeste meldingen, een op de vijf meldingen, over aanranding. Gevolgd door een ongewenste relatie leraar-leerling en ontucht met misbruik gezag. In de twee rubrieken die vorig jaar hoog scoorden: gemeenschap met een meisje/jongen beneden de 16 jaar en meldingen over verkrachting, noteerden we dit jaar in beide categorieën één melding meer. In bijna vier op de tien meldingen gaat een van de partijen, bevoegd gezag en/of ouders, over tot aangifte. Bij deze meldingen zien we dat in bijna de helft van de gevallen de beschuldigde een met taken belast persoon van de school is, zoals een leerkracht of een lid van het niet-onderwijzend personeel. Hoewel het relatieve aantal beschuldigde met taken belaste personen gedaald is, zien we dat het absolute aantal iets gestegen is. Dit is in combinatie met het stijgend aantal meldingen seksueel misbruik een zorgelijke ontwikkeling.

Bij seksuele intimidatie noteren we de meeste meldingen, drie op de tien, in de categorie ongewenste (niet strafbare) hinderlijke aanrakingen, gevolgd door ongewenst gedrag via de sociale media, sms of email en ongewenst non-verbaal gedrag.
Bij de meldingen seksuele intimidatie constateren we dat in bijna drie op de vijf meldingen de beschuldigde een met taken belast persoon is. In iets meer dan 10 procent van de meldingen gaat een van de betrokken partijen (bevoegd gezag, ouders of de leerling zelf) over tot aangifte.

Andere vormen van geweld
Het aantal meldingen psychisch en fysiek geweld is ten opzichte van vorig schooljaar gedaald. Wel is het aandeel van meldingen rond pesten iets gestegen en blijft het onveranderd hoog. Na pesten registreerden wij relatief vaak meldingen over leerlingen die zich genegeerd en verlaten voelen. Onder dit begrip gaat het vaak over meldingen van leerlingen en ouders die zich niet gezien en gehoord voelen in hun klacht of melding door de school.
Bij de categorie fysiek geweld gaan de meeste meldingen over (soms ernstige) mishandeling. Gevolgd door dreiging met fysiek geweld en pesten (in combinatie met fysiek geweld).

Tot slot, het aantal meldingen discriminatie is gelijk gebleven. Net als vorig jaar constateren we dat de meeste discriminatie plaatsvindt op grond van migratieachtergrond. Meer dan acht op de tien meldingen gaan over deze vorm van discriminatie.

5 Meldingen Speciaal Onderwijs

Melding / Schooljaar	Seksueel misbruik	Waarvan door met taken belaste personen	Seksuele intimidatie	Waarvan door met taken belaste personen	Psychisch geweld *	Fysiek geweld	Discriminatie	Radicalisering	overig	Totaal
2015/2016	18	7 (38,9%)	17	4 (23,5%)	52 (52%)	65	2	0	5	**159**
2016/2017	18	7 (38,9%)	21	8 (38,1%)	64 (41%)	63	0	1	9	**176**
2017/2018	18	6 (33,3%)	13	5 (38,5%)	40 (57,7%)	57	1	1	10	**140**

Tabel 4: Aantal meldingen vertrouwensinspectie voor het (voortgezet) speciaal onderwijs in de periode 2015/2016–2017/2018.
*tussen haakjes het percentage pesten ten opzichte van alle meldingen psychisch geweld.
Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2018.

In 2017/2018 zien we in de sector speciaal onderwijs (so) een gunstige ontwikkeling in het aantal meldingen dat bij de vertrouwensinspecteur is binnengekomen. In bijna alle categorieën is sprake van of een stabilisatie of een afname van het aantal meldingen. Het meest valt op de daling van het aantal meldingen psychisch geweld.

Seksueel geweld
Bij seksueel misbruik gaan de meeste meldingen, bijna een op de drie, net als vorig jaar over aanranding. Gevolgd door (mogelijk strafbare) ongewenste hinderlijke aanrakingen (met wellicht een seksuele intentie) en gemeenschap met een meisje/jongen beneden de 16 jaar. In een op de drie meldingen gaat een van de partijen, bevoegd gezag en/of ouders, over tot aangifte. Bij de meldingen seksueel misbruik constateren we dat bij een op de drie van de gevallen de beschuldigde een met taken belast persoon van de school is, zoals een leerkracht of een lid van het niet-onderwijzend personeel. Dit is een daling ten opzichte van de twee vorige schooljaren.

Bij seksuele intimidatie noteren we de meeste meldingen, vier op de tien, in de categorie ongewenste (niet strafbare) hinderlijke aanrakingen, gevolgd door ander grensoverschrijdend gedrag. Bij de meldingen seksuele intimidatie constateren we, bij iets minder dan vier op de tien meldingen, dat de beschuldigde een met taken belast persoon is.

Andere vormen van geweld
Het aantal meldingen psychisch en fysiek geweld is ten opzichte van vorig schooljaar gedaald. Wel is het aandeel van meldingen rond pesten gestegen. Na pesten registreerden wij relatief vaak meldingen over leerlingen die zich genegeerd en verlaten voelen. Onder dit begrip gaat het vaak over meldingen van leerlingen en ouders die zich niet gezien en gehoord voelen in hun klacht of melding door de school.
Bij de categorie fysiek geweld gaan de meeste meldingen over (soms ernstige) mishandeling en ongewenste hinderlijke aanrakingen. Gevolgd door dreiging of dreiging met fysiek geweld.

6 Meldingen Middelbaar Beroepsonderwijs

Meldingen Schooljaar	Seksueel misbruik	Waarvan door met taken belaste personen	Seksuele intimidatie	Waarvan door met taken belaste personen	Psychisch geweld*	Fysiek geweld	Discriminatie	Radicalisering	Overig	Totaal
2015/2016	7	3 (42,9%)	5	3 (60,0%)	34 (39,0%)	9	1	2	0	**58**
2016/2017	9	6 (66,6%)	16	6 (37,5%)	36 (42,0%)	8	1	0	1	**71**
2017/2018	10	7 (70,0%)	15	12 (80,0%)	36 (33,3%)	14	5	0	4	**84**

Tabel 5: Aantal meldingen vertrouwensinspectie voor het middelbaar beroepsonderwijs in de periode 2014/2015 – 2016/2017.

*tussen haakjes het percentage pesten ten opzichte van alle meldingen psychisch geweld.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2018.

Over het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) zijn bij de vertrouwensinspecteurs meer meldingen binnengekomen dan in de twee voorgaande schooljaren. We ontvingen vooral meer meldingen in de categorieën fysiek geweld en discriminatie.

Seksueel geweld
Bij seksueel misbruik gaat de helft van alle meldingen over ontucht met misbruik gezag of een ongewenste relatie leraar-student. Bij de meldingen seksueel misbruik constateren we dat bij zeven op de tien gevallen de beschuldigde een met taken belast persoon van de instelling is, zoals een docent of een lid van het niet-onderwijzend personeel. In bijna een op de drie meldingen seksueel misbruik is een van de partijen tot aangifte overgegaan.

Bij seksuele intimidatie noteren we de meeste meldingen, twee van de drie, in de categorie ongewenste (niet strafbare) hinderlijke aanrakingen. Ook bij de meldingen seksuele intimidatie constateren we een hoog aandeel (80 procent) van meldingen waarin de beschuldigde een met taken belast personen is. In een op de vijf meldingen seksuele intimidatie heeft een van de partijen aangifte gedaan.

Andere vormen van geweld
Het aantal meldingen psychisch geweld is in lijn met het aantal geregistreerde meldingen in het vorige schooljaar. Het aandeel van de meldingen over pesten is gedaald. Na pesten registreerden wij relatief vaak meldingen van studenten die zich genegeerd en verlaten voelen. Onder dit begrip gaat het vaak over meldingen van studenten en ouders die zich niet gezien en gehoord voelen in hun klacht of melding door de instelling.
Bij de categorie fysiek geweld gaan de meeste meldingen over (soms ernstige) mishandeling gevolgd door ongewenste hinderlijke aanrakingen en dreiging of dreiging met fysiek geweld.

Tot slot valt het op dat het aantal meldingen discriminatie is toegenomen. De meeste discriminatie vindt plaats op grond van migratieachtergrond.

7 Meldingen Hoger Onderwijs

Meldingen Schooljaar	Seksueel misbruik (SM)	SM door met taken belaste personen	Seksuele intimidatie (SI)	SI door met taken belaste personen	Psychisch geweld	Fysiek geweld	Discriminatie	Radicalisering	overig	Totaal
2015/2016	0	0 (0,0%)	0	0	3	0	0	0	0	**3**
2016/2017	0	0 (0,0%)	2	1 (50,0%)	6 (50,0%)	0	0	0	1	**9**
2017/2018	3	3 (100,0%)	6	3 (50,0%)	6 (33,3%)	1	1	0	1	**18**

Tabel 6: Aantal meldingen vertrouwensinspectie voor het Hoger Onderwijs in de periode 2015/2016–2017/2018.

*tussen haakjes het percentage pesten ten opzichte van alle meldingen psychisch geweld.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2018.

Problemen in of rond de instelling op het gebied van seksuele intimidatie en seksueel misbruik, psychisch en fysiek geweld en discriminatie en radicalisering kunnen worden gemeld aan de vertrouwensinspecteur van de inspectie. In een aantal gevallen[7] geldt een overlegplicht met de vertrouwensinspecteur.

De vertrouwensinspecteurs ontvangen ook meldingen uit de sector hoger onderwijs (ho). Het gaat in verhouding tot de andere sectoren om een gering aantal meldingen. Om deze reden is het niet mogelijk om valide uitspraken te doen over een toe- en/of afname van het aantal meldingen. Dit schooljaar viel ons wel de toename van het aantal meldingen van seksueel geweld op. Ontucht met misbruik gezag en ongewenste hinderlijke aanrakingen zijn categorieën waarbij we meer dan één melding noteerden. In geen enkel geval is aan de VI gemeld of een van de betrokken partijen tot aangifte is overgegaan.

[7] Bij een redelijk vermoeden van een zedenmisdrijf door een met taken belast persoon jegens een minderjarige student van de instelling.

8 Toelichting op meld- overleg- en aangifteplicht

Meld-, overleg- en aangifteplicht bij zedenmisdrijf

In het geval van een vermoeden van seksueel misbruik (zedenmisdrijf) geldt in een aantal gevallen de meld-, overleg- en aangifteplicht. In de verschillende wetsartikelen van de onderwijswetten rond de meld- en overlegplicht in het onderwijs worden drie belangrijke kenmerken van een zedenmisdrijf genoemd:

- Het moet gaan om een redelijk vermoeden van een misdrijf tegen de zeden;
- De dader is een met taken belast persoon (bijvoorbeeld een leraar) van de school of instelling;
- Het slachtoffer is een minderjarige leerling/student van de school of instelling.

Voor het begrip zedenmisdrijf geldt de definitie uit het Wetboek van strafrecht (Titel XIV: 'misdrijven tegen de zeden'). Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan: een leraar die een seksuele relatie met een minderjarige leerling heeft, een leraar die leerlingen op een ongepaste wijze aanraakt of een leraar die een leerling via sms'jes benadert met als uiteindelijk doel het maken van een seksueel contact ('grooming'). Dit zijn allemaal strafbare feiten.

***Meldplicht* bij kennis van zedenmisdrijf**

Als een medewerker op enigerlei wijze bekend is geworden met een mogelijk zedenmisdrijf met kenmerken zoals die hierboven zijn beschreven, moet hij of zij dit onverwijld melden bij het schoolbestuur, dit heet de meldplicht.
Het is niet voldoende om een tussenpersoon te informeren, zoals bijvoorbeeld een lid van de schoolleiding of een vertrouwenspersoon.
De meldplicht geldt voor álle met taken belaste personen op een school of instelling.
Zelfs voor interne vertrouwenspersonen die binnen hun functie informatie krijgen over mogelijk zedenmisdrijf.
Geen enkele medewerker kan zich in dit soort gevallen beroepen op de geheimhoudingsplicht, tenzij er sprake is van een medisch beroepsgeheim.

***Overlegplicht* schoolbestuur met vertrouwensinspecteur**

Als een bevoegd gezag van een school (het schoolbestuur) of instelling op enigerlei wijze bekend is geworden met een mogelijk zedenmisdrijf met de kenmerken zoals eerder beschreven, dan moet zij direct in overleg treden met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. We noemen dit de overlegplicht.
De vertrouwensinspecteur stelt in overleg met het schoolbestuur vast of er op grond van de op dat moment bekende feiten, sprake is van een redelijk vermoeden van een strafbaar feit.

Aangifteplicht
Als er door schoolbestuur en vertrouwensinspecteur gezamenlijk of alleen door de vertrouwensinspecteur geconcludeerd wordt dat er sprake is van een redelijk vermoeden van een zedenmisdrijf, dan is het schoolbestuur verplicht hiervan direct aangifte te doen bij de politie.
Zelfs als de betrokkenen hierover hun bedenkingen hebben. Het schoolbestuur informeert de betrokkenen, zowel het slachtoffer als dader, als tot aangifte wordt overgegaan. Dit is wettelijk voorgeschreven.

Géén aangifteplicht vertrouwensinspecteurs
De vertrouwensinspecteurs zelf zijn vrijgesteld van de verplichting om aangifte te doen van een misdrijf tegen de zeden. Zij zijn wettelijk verplicht geheim te houden wat leerlingen, ouders of personeelsleden van een school hun toevertrouwen ten aanzien van mogelijke zedenmisdrijven, ook naar collega-inspecteurs.